

ביאור מהרש"א

מסכת בבא בתרא

פרק חזקת הבתים

חלק ג'

מה. עד נא:

א' דר"ח אדר א' תשס"ה

מפתח

דף מה. ודף מה: ודף מו.	3
תד"ה אבל מסר תד"ה אי הכי ותד"ה המפקיד ותד"ה שפיר קאמר	3
תד"ה נתנה לו	11
תד"ה אי דאיכא עדים	12
דף מו.	14
תד"ה שפיר קאמר	14
דף מו:	15
רשב"ם ד"ה לוקח ראשון ותד"ה לוקח ראשון	15
דף מז.	21
רשב"ם ד"ה לישנא אחרנא ותד"ה פעמים	21
תד"ה ירד מאומנתו	24
דף מז:	25
תד"ה מגורשת	25
תד"ה אבל בשטר	26
דף מח.	27
תד"ה אלא סברא	27
תד"ה גט מעושה	28
תד"ה אמר רבא	30
דף מח: ודף מט.	31
תד"ה אמר רב נחמן ותד"ה מר בר רב אשי	31
תד"ה וכדרב כהנא	34
דף מט:	36
תוספות בא"ד וא"ת רב דפסיק	36
תד"ה יכולה אשה שתאמר	37
דף נ.	38
תד"ה אילימא	38
תד"ה קסבר קנין הגוף	43
דף נ:	44
תד"ה ר' אלעזר אומר	44
דף נא.	46
רשב"ם ד"ה שמעת כו'	46
תד"ה למה כתב	47
דף נא:	49
תד"ה ר"ת	49

דף מה. ודף מה: ודף מו.

תד"ה אבל מסר תד"ה אי הכי ותד"ה המפקיד ותד"ה שפיר קאמר

(1) משנה

(א) אומן אין לו חזקה כשטוען לקחתיו ממך לאחר שקבלתי אותו באומנות

(2) עיקרים

(א) חלק א'

(i) רבה לפני דהדר בי' ס"ל דהמפקיד אצל חבירו בעדים צריך להחזירו בעדים

(ii) רבה לאחר דהדר בי' ס"ל דהמפקיד אצל חבירו בעדים אין צריך להחזירו בעדים

(ב) חלק ב'

(i) במקרה

(1) דמרי' קמא דכלי מערער וטוען דמחזיק אוהו בו שלא כדין

(ii) אי איכא עדים דראוהו לכלי עכשיו ביד מחזיק ("ראה")

(1) לא מצי מחזיק למיטען

(א) להד"ם

(ב) החזרתיו

(ג) נאנסו

(iii) בלא ראה

(1) מצי מחזיק למיטען

(א) להד"ם

(ב) החזרתיו

(ג) נאנסו

(iv) אי איכא עדי מסירה דמעדין דמסרו מערער למחזיק בתורת אומנות או שאלה

(1) לא מצי מחזיק למיטען

(א) אחר נתנו לו

(ב) אתה נתתו לי במכר מעיקרא

(ג) להד"ם

(2) מיהו היכא דלא ראה מצי למיטען החזרתיו אליבא דאביי ואליבא דרבה לאחר דהדר בי'

דאליבא דתרוייהו לא צריך להחזירו בעדים

(v) בדליכא עדי מסירה

(1) היכא דמחזיק אינו אומן

(א) בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר

(i) לא מצי מחזיק למיטען אתה נתתו לי במכר או אחר נתנו לי

(ב) בדברים שאינן עשויין להשאיל ולהשכיר

(i) מצי מחזיק למיטען אתה נתתו לי במכר או אחר נתנו לי

(2) במחזיק אומן בדברים שאינן עשויין להשאיל ולהשכיר

(א) אליבא דאביי

(i) בלי מיגו לא מצי מחזיק למיטען אתה נתתו לי במכר או אחר נתנו לי

1. דדינו כדברים העשויין להשאיל ולהשכיר

(ב) אליבא דרבה

(i) אף בלי מיגו מצי למיטען אתה מכרתו לי או אחר נתנו לי

1. דלאו דינו כדברים העשויין להשאיל ולהשכיר

(3) דין אומן דטוען קבלתיו באומנות ולאח"כ לקחתיו ממך

(א) קבענו במשנה דאומן אין לו חזקה כלומר דלא מצי למימר קבלתיו באומנות ולאח"כ לקחתיו ממך

(ב) שאלה

(i) באיזהו ציורים אינו נאמן למיטען לקחתיו ממך לאחר דקיבלתיו באומנות

(ג) תשובה

(i) אינו נאמן בדלית לי' מיגו דמצי למיטען טענה דהי' נאמן בה

(ii) והי' לך ביאור ע"פ עיקרים דלעיל דמסוכם בטבלא להלן

(4) אליבא דרבה

(א) דסבירא לי' דכלים ביד אומן לא חשיבי כדברים להשאיל ולהשכיר

(i) לפני דהדר בי' דס"ל נמי דמפקיד אצל חבירו בעדים צריך להחזירו בעדים

(1) אז אי איכא עדי מסירה

(א) בראה

(i) אינו נאמן דלית לי' מיגו

1. דלא מצי למיטען להד"ם דהרי בראה עסקינן ועוד דאיכא עדי מסירה

2. דלא מצי למיטען החזרתיו דהרי בראה עסקינן ועוד דרבה לפני דהדר בי' ס"ל

דצריך להחזירו בעדים

3. דלא מצי למיטען אתה נתתו לי במכר או אחר נתנו לי דהרי איכא עדי מסירה

(ב) בלא ראה

(i) ג"כ אינו נאמן דלית לי' מיגו

1. דלא מצי למיטען להד"ם דהרי איכא עדי מסירה

2. דלא מצי למיטען החזרתיו דהרי איכא עדי מסירה ורבה לפני דהדר בי' ס"ל

דהמפקיד אצלו בעדים צריך להחזירו בעדים

3. דלא מצי למיטען אתה נתתו לי במכר או אחר נתנו לי דהרי איכא עדי מסירה

(ג) והאי דכתיב במשנה דאומן אין לו חזקה

(i) כלומר דלא מצי למימר לקחתיו ממך

1. בצירור זו קמיירי בדאיכא עדי מסירה בין בראה בין בלא ראה

(ד) תוספות

(i) קשיא

1. בלא ראה אמאי לא מהימן במיגו דמצי למיטען נאנסו

(ii) תירוך

1. מיגו זו לא עלה על דעת גמרא

2. ולאחר דהדר בי' רבה לא נ"מ האי מיגו דהרי בלא ראה נאמן במיגו דהחזרתיו

כמו שנבאר להלן ומוכרח רבה לאוקמי למשנה בדאיכא לתרוייהו כלומר בין עדי מסירה בין ראה

(2) בדליכא עדי מסירה

(א) בראה

(i) נאמן דאית לי' מיגו

1. דמצי למיטען אתה נתת לי במכר או אחר נתנו לי דהרי לרבה לא חשיבי כדברים העשויין להשאיל ולהשכיר וליכא עדי מסירה דמעידין דמערער נתנו לו באומנות

(ב) בלא ראה

(i) מכ"ש נאמן דאית לי' נמי מיגו

1. דמצי למיטען להד"ם או החזרתיו או נאנסו

(ii) לאחר דהדר בי' דס"ל דמפקיד אצל חבירו בעדים אין צריך להחזירו בעדים

(1) אז אי איכא עדי מסירה

(א) בראה

(i) אינו נאמן דלית לי' מיגו

1. דלא מצי למיטען להד"ם דהרי בראה עסקינן ועוד דאיכא עדי מסירה

2. דלא מצי למיטען החזרתיו דהרי איכא עדי מסירה

3. דלא מצי למיטען אתה נתת לי במכר או אחר נתנו לי דהרי איכא עדי מסירה

(ב) בלא ראה

(i) נאמן דאית לי' מיגו

(ii) דמצי למיטען החזרתיו דהרי רבה לאחר דהדר בי' ס"ל דהגם דהיו עדי מסירה אין צריך להחזירו בעדים

(2) אי ליכא עדי מסירה

(א) בראה

(i) נאמן דאית לי' מיגו

1. דמצי למיטען אתה נתתו לי במכר לי או אחר נתנו לי דהרי ליכא עדי מסירה
דמעידין דבאומנות בא לידו וגם ס"ל לרבה דלא חשיב כדברים העשויין
להשאיל ולהשכיר

(ב) בלא ראה

(i) מכ"ש דנאמן דאית לי' נמי מיגו אחרת

1. דמצי למיטען להד"ם או החזרתיו או נאנסו

(5) אליבא דאביי דס"ל המפקיד אצל חבירו בעדים צריך להחזירו בעדים ודכלים ביד אומן חשיבי כדברים
העשויין להשאיל ולהשכיר

(א) אי איכא עדי מסירה

(i) בראה

(1) אינו נאמן דלית לי' מיגו

(א) דלא מצי למיטען להד"ם דהרי איכא עדי מסירה ועוד דבראה עסקינן

(ב) דלא מצי למיטען החזרתיו דבראה עסקינן

(ג) דלא מצי למיטען אתה נתתו לי במכר או אחר נתנו לי דהרי איכא עדי מסירה ועוד
דחשיבי כדברים העשויין להשאיל ולהשכיר

(ii) בלא ראה

(1) נאמן דאית לי' מיגו

(א) דמצי למיטען החזרתיו דהרי אין צריך להחזירו בעדים

(ב) אי ליכא עדי מסירה

(i) בראה

(1) אינו נאמן דלית לי' מיגו

(א) דלא מצי למיטען אתה נתתו לי במכר או אחר נתנו לי דהרי חשיבי כדברים העשויין
להשאיל ולהשכיר

(ii) בלא ראה

(1) נאמן דאית לי' מיגו דמצי למיטען להד"ם או החזרתיו או נאנסו

מסרו לכתחלה שלא בעדים		מסרו לכתחלה בעדים		כשאומן טוען נתתו לי באומנות ואה"כ לקחתיה ממך
לא ראוהו עכשיו	ראוהו עכשיו	לא ראוהו עכשיו	ראוהו עכשיו	
נאמן מיגו להד"ם או החזרתי או אתה נתתו לי במכר	נאמן מיגו דאמר אחר מסרו לי או אתה מסרתו לי במכר (עי' תוס' ומהרש"א דבגמ' לא דייקי והאי מיגו דאתה מסרתו לי במכר קראו רבה "להד"ם") דלא דמי לעשוין להשאיל	אינו נאמן דליתא מיגו דהחזרתי (דהרי צריך להחזירו בעדים) וליתא מיגו להד"ם (דראו עדים מסירתו) או אחר מסרו לי או אתה נתתו לי במכר (דהרי איכא עדים דמסרו לו באומנות) והקשו תוספות דליהמני' במיגו דאי בעי אמר נאנסו דהרי לא ראוהו בידו	אינו נאמן דליתא מיגו דהחזרתי (דהרי ראוהו עכשיו בידו ועוד דצריך להחזירו בעדים) או להד"ם (דהרי מסרו בעדים ועוד דראוהו עכשיו בידו) או אחר מסרו לי או אתה נתתו לי במכר (דהרי איכא עדים דמסרו לו באומנות דאפילו לא פירש לעדים נקטינן דלתקנו נתן לו - עיין תחלת תד"ה אבל)	רבה מקמי דהדר בי'
נאמן מיגו להד"ם או החזרתי	אינו נאמן דא"א לומר אחר מסרו לי או אתה מכרתו לי דדמי להשאיל וליכא מיגו דהחזרתי או להד"ם (דהרי ראוהו עכשיו בידו) וגם מיגו דנאנסו אין כאן	נאמן מיגו דהחזרתי דאין צריך להחזירו בעדים	אינו נאמן כטעמי' דרבה לעיל רק דאביי ס"ל דאין צריך להחזירו בעדים וס"ל דאיכא עוד טעמא אחרני' דלא מהימן לטעון אחר מסרו לי או אתה נתתו לי במכר דהיינו משום דכדברים העשוין להשאיל הן	אביי
נאמן מיגו להד"ם או החזרתי או אתה נתתו לי במכר	נאמן מיגו דאמר אחר מסרו לי או אתה נתתו לי במכר ואי הוי טעין אחר מסרו לי הוי מהימן דלא דמי לעשוין להשאיל	נאמן מיגו דהחזרתי דאין צריך להחזירו בעדים	אינו נאמן כטעמי' דאביי לעיל	רבה בתר דהדר בי'

מסרו לכתחלה שלא בעדים		מסרו לכתחלה בעדים		בקיצור
לא ראוהו עכשיו	ראוהו עכשיו	לא ראוהו עכשיו	ראוהו עכשיו	
נאמן	נאמן	אינו נאמן	אינו נאמן	כשאומן טוען נתתו לי באומנות ואה"כ לקחתיה ממך
נאמן	אינו נאמן	נאמן	אינו נאמן	רבה מקמי דהדר בי'
נאמן	אינו נאמן	נאמן	אינו נאמן	אביי

6) גמרא

(א) בעוד דרבה לא הדר בי' ועדיין ס"ל דהמפקיד אצל חבירו בעדים אין צריך להחזירו בעדים

(ב) מקשה אביי לרבה וז"ל

(i) "אי הכי אפילו בעדים נמי מתוך שיכול לומר החזרתיו לך

(ii) כי אמר לקוחה היא בידי מהימן"

(7) תוספות ד"ה אי הכי כמבואר במהרש"א

- (א) הי לך כוונת אביי
- (i) בשלמא אנא (עיין בטבלא)
- (1) מפליגנא בין ראה ללא ראה ולא שנא בעדים לשלא בעדים
- (א) דבלא ראה נאמן אפי' בעדים מיגו דאי בעי אמר החזרתיו
- (ב) דסבירא לי המפקיד אצל חבריו בעדים אין צריך להחזירו בעדים
- (ii) אלא לדידך
- (1) היכא דאיכא עדים בלא ראה
- (א) אמאי לא מהימן במיגו דאי בעי אמר החזרתיו
- (ב) כלומר ואמאי אמרת דליכא מיגו מחמת דצריך להחזירו בעדים
- (iii) וקשה
- (1) דמשמעות לשונם "אי הכי" משמע
- (א) בשלמא לדידי לית לי מיגו בין בעדי מסירה בין שלא בעדי מסירה
- (ב) אלא לדידך דאית לך מיגו שלא בעדים בלא ראה הוי לך למימר נמי מיגו בעדים בלא ראה
- (ג) כלומר ואמאי אמרת דליכא מיגו מחמת דצריך להחזירו בעדים
- (2) וזהו לא כשיטת רשב"ם ותוספות דלדידהו ס"ל אביי דאית לי' מיגו בעדים ולא ראה
- (8) מהרש"א
- (א) "עיין בחידושי רמב"ן דמתוך קושיא זו דחק לקיים שיטת רי"ף בזה וקרוב לזה שיטת ר"ת ע"ש"
- (9) גמרא
- (א) והדר מביא אביי סייעתא מבריייתא דכתיב בה דמפקיד אצל חבריו בעדים צריך להחזירו בעדים
- (10) תד"ה המפקיד
- (א) קשיא
- (i) אדמקשי לי' אביי לרבה מבריייתא דס"ל דאין צריך להחזיר פקדון בעדים
- (ii) ליסייע לי' מהא דאיתא בשבועות דהמלוה לחבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים
- (ב) תירוץ
- (i) פקדון שאני דנאמן במיגו דאמר נאנסו
- (11) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) א"כ עיקר קושיית אביי לרבה הנו מצד מיגו דאי בעי אמר נאנסו
- (ii) והיאך קאמרי תוספות לעיל דאכתי לא אסיק אדעתיה האי מיגו דנאנסו
- (12) גמרא (כמבואר ברשב"ם ותד"ה שפיר קאמר)
- (א) היכא דאיכא סהדי דחזויה לכלי גבייהו מיהו לא הכירו עדים יפה אם של בעה"ב הוא
- (ב) טוענין אומני רמאי דפומבדיתא להד"ם

(ג) ואין רוצין להראות כלי לעדים לקבוע אם של בעה"ב הוא

(ד) אמר רבא

(i) ברייתא דכתיב בה דאומן הפסיד "ראה תניא"

(ii) ולשיטת אביי

(1) חכימי הני רמאי דלא רצו להראות כלי לעדים עכשיו

(א) דדוקא "ראה תניא" דלא מהימן כלומר

(i) דוקא בראי' שלימה בהיכירא

1. אינו נאמן לומר

a. נתתו לי במכר דהרי לית לי' מיגו דלא מצי טעין להד"ם או החזרתיו או החזרתיו

b. לקחתיו במיגו דמצי למיטען אתה נתתו לי במכר או להד"ם או החזרתיו

(ii) אבל כל עוד דליכא ראי' גמירא בהיכירא

1. נאמן לומר אתה נתתו לי במכר או לקחתיו בהני מיגו דהרי אכתי מצי למיטען להד"ם או החזרתיו

(iii) אבל לשיטת רבה

(1) דאף בראה נאמן לומר אתה נתתו לי במכר או לקחתיו

(2) לא מפסידין הני רמאי אף אי מראין לכלי עכשיו לעדים להיכירא גמירא

(13) תוספות

(א) קשיא

(i) השתא דכבר טעין להד"ם

(ii) פשיטא דשפיר עביד דלא משוי לי' ראה ואפילו לשיטת רבה

(iii) דהרי אי משוי לי' ראה יופרך אותה טענה דלהד"ם דכבר טעין

(ב) תירוז (כמבואר במהרש"א ובאשר"י דמובא במהרש"א)

(i) תפרשהו כזה שלא כרשב"ם

(1) לאביי

(א) שפיר עביד דקטעין להד"ם

(i) דהרי לא ראוהו עדים יפה ולא הכירוהו

(ב) משא"כ אי הוי טעין

(i) אתה נתתו לי במכר לא או אחר נתתו לי לא הי' נאמן במיגו דאי בעי אמר להד"ם או החזרתיו לך

(ii) אי הוי טעין לקחתיו לא הי' נאמן במיגו דאי בעי אמר אתה נתתו לי במכר או אחר נתתו לי או להד"ם או החזרתיו לך

(ג) קשיא

(i) הרי אמרת דמצי טעין להד"ם

(ד) תירוץ

- (i) צודק אבל עדיפא לי' למיטען אתה נתתו לי במכר או לקחתיו
  - (ii) דמיגו דהעזה היא ליטעון להד"ם מאחר דבמקצת ראו טלית כאותו שהיא שלו
  - (ה) ו"ראה תניא" משמעו דבכל ענין "ראה" לא אמרינן מיגו אף ראה במקצת
- (2) ברם לשיטת רבה
- (א) הוי מצי מעיקרא למיטען במכר נתתו לי או אחר נתנו לי
  - (i) דלרבה נאמן למיטען הכי בלא מיגו אף בדאיכא ראה גמור
  - (ב) ועוד הוי מצי מעיקרא למיטען לקחתיו במיגו דמצי טעין במכר נתתו לי או אחר נתנו לי

תד"ה נתנה לו

(1) ברייתא

(א) עובדא

(i) הנותן טליתו לאומן ולאח"כ החזירו אומן לבעה"ב

(ii) ולאחר זמנו אומן אומר שמים קצצת לי והלה אומר לא קצצת לי אלא אחת

(ב) אז אומן המוציא מבעה"ב עליו הראי'

(ג) משום דבעה"ב מהימן בב' חזקות

(1) חזקה אין שכיר משהה שכרו

(2) וחזקה אין בעה"ב עובר בבל תלין

(2) מהרש"א

(א) והיינו טעמא דחזקה דבל תלין לחודה לא סגיא

(ב) דעומדת כנגדה חזקה דאין שכיר עובר בבל תגזול

(3) תוספות

(א) קשיא

(i) הרי בעה"ב מודה דחייב לו מיהת אחת

(1) ומוכרח דשכיר השהה שכרו ודעבר בעה"ב בבל תלין

(ii) הרי דליכא אף חד מהני תרי חזקות

(ב) תירוץ

(i) בעה"ב טוען שאותו דינר אחת שקצצתי לך השהיתי ברשותך

(ג) קשיא (כמבואר במהרש"א)

(i) אף לתירוצם ליכא אלא חזקה אחת דבל תלין

(ii) דחזקת שכיר אינו משהה שכרו ליתא דהרי שיהיה מיהת דינר אחד

(iii) וקבענו דשכיר נשבע ונוטל כל עוד דליתא לב' חזקות

תד"ה אי דאיכא עדים

מסרו לכתחלה שלא בעדים		מסרו לכתחלה בעדים		כשאומן טוען נתתו לי באומנות ואה"כ לקחתיה ממך רבה לאחר דהדר בי' אביי
לא ראוהו עכשיו	ראוהו עכשיו	לא ראוהו עכשיו	ראוהו עכשיו	
נאמן	נאמן	נאמן	אינו נאמן	
נאמן מיגו דמצי טעין להד"ם וכו'	אינו נאמן	נאמן	אינו נאמן	

(1) עיין בסוגיא דלעיל ד"ה אבל מסר לשיטות אביי ורבה

(2) ועוד עיין בטבלא לקיצור דבריהם

(3) גמרא

(א) קשיא לשיטת אביי

(i) ברייתא

(1) הנותן טליתו לאומן

(2) אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצת לי אלא אחת

(3) דינו כבטבלא זו

אומן מהימן ועל בעה"ב להביא רא'י		כל זמן שטלית ביד אומן
נשבע אומן ונוטל	בזמנו	נתנו לו לבעה"ב
בעה"ב מהימן ועל אומן להביא רא'י	עבר זמנו	נתנו לו לבעה"ב

(ii) היכא דמי דאומן מהימן כל זמן שהטלית בידו

(1) אי דאיכא עדי מסירה לאומן דמסתמא גם בפניהם קצץ השכירות

(א) ליחזי עדים מאי קאמרי

(2) אלא לאו דליכא עדים ומסתמא בראהו עכשיו לכלי ביד' דאומן

(3) ומהימן אאגרי' מיגו דאי בעי אמר לקחתיו

(iii) וקשיא לאביי דס"ל דבציור זו אינו מהימן לומר לקחתיו

(ב) תירוץ

(i) משתעי בדלא ראהו עכשיו לכלי ביד'י

(4) תוספות

(א) קשיא

(i) לאביי במקום למימר דבעה"ב מהימן בנתנו לו ועבר זמנו

(ii) ליתני דאף בלא נתנו איכא ציור דבעה"ב מהימן דהיינו בראה
(5) מהרש"א

(א) תירוץ

(i) רבותא אשמעינן בנתנו לו **דבזמנו** נשבע אומן ונוטל

(1) דקס"ד דמאחר דנתנו לו לבעה"ב

(א) ליהמני' לבעה"ב אף בזמנו מיגו דאי בעי אמר לא שכרתיך מעולם

(ב) כמה דאמרי בדף מו. תד"ה שפיר

(2) קמ"ל דאפ"ה שכיר נשבע ונוטל

(ii) שים לב דבעודו ביד אומן ותקנו לית לי' לבעה"ב הך מיגו

דף מו.

תד"ה שפיר קאמר
עיינ בתד"ה אבל מסר וכו'

דף מו:

רשב"ם ד"ה לוקח ראשון ותד"ה לוקח ראשון

(1) הקדמה

(א) אחריות משמעו

(i) זכות בע"ח של מוכר לגבות חובו מנכסי לוקח היכא דליכא בני חרי וליכא נכסים דמוכר מכרן ללוקח מאוחר

(ii) זכות לוקח שקנה קרקע גזולה ממוכר לחזור ללוקח מאוחר היכא דליכא בני חרי למוכר

(ב) דין נגיעה בעדות

(i) עד נוגע אי בעדות שקר מצי למנוע הפסד דחש לו

(ii) לקבוע אם עד יש לו נגיעה צריכין לקבוע איזו חששות עולין בדעתו אשר למנוע הפסד מאותן חששות יכול להיות דמעיד בשקר

(2) גמרא

(א) בע"ח דראובן מצי מעיד נגד מערער על שדה ראובן היכא דמצי אותו בע"ח לגבות חובו מבני חרי אחרינא דראובן או מנכסים דמכרן ראובן לאחר

(ב) דאי ליתא להני נכסי אחריני נוגע אותו בע"ח בעדותו להעמיד אותה שדה ביד ראובן כדי שיוכל לגבות ממנה אם לא יפרע ראובן חובו

(3) הקדמה להמשך סוגיין

(א) רשב"ם

(i) נקטינן דלוקח חושש דיכול להיות דיש בע"ח לראובן דלא נודע ללוקח

(ii) והלכך נוגע הוא היכא דבעדות שקר מצי למנוע שלא יחזור אותו בע"ח על שדה לוי

(ב) תוספות

(i) נקטינן דלוקח חושש דיכול להיות דיש מערער על שדהו דלא נודע ללוקח

(ii) והלכך

(1) הגם דבעדותו לא יוכל למנוע אותו מערער מלגבות שדהו

(2) מ"מ נוגע הוא אי בעדות שקר מצי למנוע הפסד ממון אם לא יפצה ראובן ללוקח במעות

(ג) שים לב

(i) דרשב"ם לא ס"ל דעד חושש להאי חששא דמייתי תוספות

(ii) ותוספות לא ס"ל דעד חושש להאי חששא דמייתי רשב"ם

(4) המשך גמרא דידן לשיטת רשב"ם

(א) שאלה

(i) האם מצי לוי להעיד נגד מי שבא לערער על שדה יהודה שקנה שדהו מראובן לאחר קניית לוי

(ב) תשובה

(i) נכון דלא חש לוי דיהודה יחזור עלי' דלוי אם יזכה מערער

- (1) דהרי אף אי קנה יהודה לשדהו באחריות אינו חוזר אלא לבני חרי או ללוקח מאוחר
- (ii) מ"מ לוי נוגע הוא בדלית בני חרי או לוקח שלישי בין בדקנה לוי לשדהו באחריות בין בדקנה לוי לשדהו שלא באחריות
- (1) דחושש אולי איתא לבעל חוב דעוד לא נודע ללוי והלכך רוצה לוי להעמיד שדה יהודה ביד יהודה כדי שאותו בע"ח יגבה חובו משדה יהודה ולא משדה לוי
- (iii) מיהו בדאית לבני חרי וכו' לא חש לוי להעמיד שדה ביד יהודה דהרי אותו ב"ח בלא"ה יגבה חובו מאותן בני חרי וכו' ולא משדה לוי
- (ג) שאלה
- (i) האם מצי יהודה להעיד נגד מערער על שדה לוי
- (ד) תשובה
- (i) גמרא לא מייתי עובדא זו ברם נכון לבארו ככה
- (ii) אי קנה לוי לשדהו באחריות אז יהודה נוגע היכא דליכא בני חרי או לוקח שלישי
- (1) דאם יפסיד לוי שדהו יחזור לוי ליהודה דהרי ליכא ארעא אחריתי ללוי לחזור עלי'
- (iii) אי קנה לוי לשדהו שלא באחריות
- (1) אין יהודה נוגע בשום אופן דהרי לא יוכל לוי לחזור על שדה יהודה
- (ה) קשיא
- (i) נימא דיהודה נוגע דחייש לב"ח דראובן דאכתי לא נודע
- (ו) תירוץ
- (i) בדאיכא בני חרי לראובן או לוקח שלישי אז יגבה אותו בע"ח מאותן קרקעות ולא משדה יהודה
- (ii) ואי דליכא בני חרי או לוקח שלישי לא מועיל יהודה כלום בעדותו
- (1) דאף כשמעמיד שדה לוי ביד לוי
- (2) עדיין יגבה אותו בע"ח משדה יהודה ולא משדה לוי דהרי יהודה לקח שדהו לאחר קיחת לוי

שיטת רשב"ם	לוקח ראשון קנה לשדהו באחריות	לוקח ראשון קנה לשדהו באחריות
לוקח ראשון מעיד ללוקח שני	נוגע הוא בדלית ארעא אחריתי לבע"ח דמוכר לגבות ב'	נוגע הוא בדלית ארעא אחריתי לבע"ח דמוכר לגבות ב'
לוקח שני מעיד ללוקח ראשון	נוגע הוא בדלית ארעא אחריתי דמצי לוי לחזור עליו באחריותו כשיטרוף אותו מערער שכבר בא לערער על שדה לוי	אינו נוגע בין דאיכא ארעא אחריתי בין דליכא ארעא אחריתי

(5) המשך גמרא דידן לשיטת תוספות

(א) שאלה

(i) האם מצי לוי להעיד נגד מערער על שדה יהודה

(ב) תשובה

(i) נכון דלא חש לוי דיהודה יחזור עלי' דלוי אם יזכה מערער

(1) דהרי אף אי קנה יהודה לשדהו באחריות אינו חוזר אלא לבני חרי או ללוקח שלישי

(ii) מ"מ

(1) אי קנה לוי לשדהו באחריות וליכא בני חרי או לוקח שלישי

(2) אז לוי נוגע

(א) דחושש אולי איתא מערער על שדהו דאותו מערער עוד לא נודע לו

(ב) ורוצה לוי להעמידה לשדה יהודה ביד יהודה כדי שאם יזכה אותו מערער ולא יפצה

ראובן ללוי במעות יוכל לוי ליפרע מיהת משדה יהודה

(iii) אבל אי קנה לוי לשדהו שלא באחריות אינו נוגע בשום אופן

(1) דאף אם שדה לוי גזולה לא יוכל לוי לחזור על שדה יהודה לפירעון

(ג) שאלה

(i) האם מצי יהודה להעיד נגד מערער על שדה לוי

(ד) תשובה

(i) גמרא לא מייתי עובדא זו ברם נכון לבארו ככה

(1) אי קנה לוי לשדהו באחריות וליכא בני חרי או לוקח שלישי

(א) אז יהודה נוגע דאם יפסיד לוי שדהו יחזור לוי ליהודה

(2) אי קנה לוי לשדהו שלא באחריות אין יהודה נוגע בשום אופן

ה) בקיצור

שיטת רשב"ם	לוקח ראשון קנה לשדהו באחריות	לוקח ראשון קנה לשדהו באחריות
לוקח ראשון מעיד ללוקח שני	נוגע הוא בדלית ארעא אחריתי לבע"ח דמוכר לגבות ב'י	נוגע הוא בדלית ארעא אחריתי לבע"ח דמוכר לגבות ב'י
לוקח שני מעיד ללוקח ראשון	נוגע הוא בדלית בני חרי דמצי לוי לחזור עליו באחריותו כשיטרוף אותו מערער שכבר בא לערער על שדה לוי	אינו נוגע בין באיכא בני חרי בין בדליכא בני חרי

שיטת תוספות	לוקח ראשון קנה לשדהו באחריות	לוקח ראשון קנה לשדהו באחריות
לוקח ראשון מעיד ללוקח שני	נוגע הוא בדלית ארעא אחריתי ללוי לגבות ב'י באחריותו אי יבא מערער אחר לערער על שדה לוי	אינו נוגע בין באיכא בני חרי בין בדליכא בני חרי דהרי אם יערערו על שדה לוי בין כך ובין כך לא יוכל לחזור על שדה יהודה
לוקח שני מעיד ללוקח ראשון	נוגע הוא בדלית ארעא אחריתי ללוי לגבות ב'י באחריותו	אינו נוגע בין באיכא בני חרי בין בדליכא בני חרי דהרי בין כך ובין כך לא יוכל לוי לחזור על שדה יהודה

6) מהרש"א

א) קשיא לשיטת רשב"ם

(i) מאחר דפירש דיהודה אינו מעיד נגד מערער על שדה לוי דקנאו לוי באחריות

(1) משום דחייש יהודה דלוי יחזור על שדהו אם יזכה אותו מערער

(ii) אמאי לא פירוש רשב"ם נמי כשיטת תוספות

(1) דהיינו טעמא דלוי אינו מעיד ליהודה

(א) משום דקא איירי כשקנה לוי לשדהו באחריות

(ב) ורוצה לחזור על שדה יהודה אם יבא מערער על שדה לוי

ב) תירוץ

(i) א"כ דהני תרוייהו בבי באחריות משתעי אמאי לא מייתי להו בחדא מחתא

7) תוספות כמבואר במהרש"א

א) הקדמה

- (i) ניהדר לשיטת תוספות דס"ל דעד חושש למערער דלא נודע לו
- (1) ודהיכא דליכא בני חרי ולוי קנה שדהו באחריות
- (2) נוגע לוי בעדותו נגד מערער בשדה יהודה
- (א) דחייש לוי אולי יבא מערער דעוד לא נודע ויטול שדה לוי ויצטרך לוי לגבות משדה יהודה אם לא יפצה ראובן ללוי
- (ב) והלכך רוצה לוי להעמידה לשדה יהודה ביד יהודה כדי שיוכל לוי לגבות ממנה
- (ii) ועוד הבאנו לעיל דמלוה מעיד לראובן היכא דאיכא בני חרי אחריני דמינייהו יוכל מלוה לגבות חובו
- (ב) קשיא
- (i) אמאי שרית למלוה להעיד לראובן בדאיכא בני חרי אחריני דמצי מלוה לגבות מהן
- (ii) הכא נמי נימא
- (1) דחייש מלוה דלמא יבא מערער דעוד לא נודע ויטול אותן בני חרי אחריני וראובן לא יפרע חובו לבעל חוב
- (2) והלכך רוצה להעמיד אותן בני חרי דכבר ערערו עליהן ביד ראובן כדי שיוכל בע"ח לגבות מהן
- (8) מהרש"א
- (א) הקדמה
- (i) ניהדר לשיטת רשב"ם דעד חושש לבע"ח דלא נודע לו
- (1) ודהיכא דליכא בני חרי נוגע לוי בעדותו נגד מערער בשדה יהודה
- (א) דחייש לוי דלמא יבא בע"ח דעוד לא נודע
- (ב) ורוצה לוי להעמידה לשדה יהודה ביד יהודה כדי שאותו בע"ח יגבה חובו משדה יהודה ולא משדה לוי
- (ב) קשיא
- (i) אמאי לא מקשין תוספות קושייתן נמי לשיטת רשב"ם כזה
- (1) אמאי שרית למלוה להעיד לראובן בדאיכא בני חרי אחריני דמצי מלוה לגבות מהן
- (2) הכא נמי נימא
- (א) דחייש מלוה דלמא יבא בע"ח דעוד לא נודע ויטול אותן בני חרי אחריני וראובן לא יפרע חובו לבעל חוב דרוצה עתה להעיד לפנינו
- (ב) והלכך רוצה האי בעל חוב שלפנינו להעמיד ביד ראובן אותן בני חרי דכבר ערערו עליהן כדי שיוכל לגבות מהן
- (ג) תירוץ
- (i) אין מלוה נוגע אלא אי אמרת דחושש להני ב' חששות
- (1) אולי יבא בעל דין (בע"ח או מערער) דעוד לא נודע ויטול לבני חרי אחריני
- (2) ולא ישלם ליה חובו להאי מלוה דאית' לפנינו
- (ii) ברם

(1) הגם לתוספות מהאי ציור דעות לוי אכן מוכח דחיישינן נמי לב' חששות

(א) כלומר

(i) דלמא מערער שני דלא נודע לן יטול שדה לוי

1. ואותו הפסד ייקרה ללוי בין אי מעיד בין אי לא מעיד והלכך לא הוי נוגע בגלל
אותו הפסד לחוד

2. ונגיעתו תולה רק דבעדותו יכול למנוע הפסד מחשש ב' דהיינו

(ii) דלמא לא יפצנו ראובן

(2) לשיטת רשב"ם לא מוכח מהאי ציור דעות לוי אלא דחייש לחשש אחד

(א) כלומר

(i) דאי לאו דשדה יהודה נשארת ביד יהודה דלמא בע"ח דעוד לא נודע לן יטול שדה
לוי

1. ובעדותו עכשיו רוצה שלא להפסיד שדהו

2. ואף אי בטוח לו שיפצה לו ראובן הפסיד באותו חזא חששא דהרי רוצה
בשדהו דקנה ולא במעות

(iii) הלכך

(1) בדמקשי תוספות לשיטתן דבעדות מלוה ליקרא נוגע מחמת דחושש לב' חששות

(2) אין להקשות אותה קושיא לשיטת רשב"ם

דף מז.

רשב"ם ד"ה לישנא אחרינא ותד"ה פעמים

(1) הקדמה

- (א) חזקה בכלי או דבר אחר שאין עמה טענה אינה חזקה
(i) דצריך לטעון דידוע בעצמו מאיזה כח יצא אותו דבר מבעלות מרי' קמא לבעלות מחזיק
(ב) ברם טוענין ליורש וללוקח טענה שבו הי' מוריש או לוקח זוכה בה

(2) גמרא

(א) אומן וגזלן לא מהימני בחזקה למימר לקחת'

(ב) בן אומן יש לו חזקה

(ג) בן גזלן אין לו חזקה

(ד) פירוש

(i) אע"ג

(1) דבן אומן ובן גזלן דאתו בטענת דאבוהון

(א) כלומר דמכח בעלות שקנה אבוהון הן באים

(2) מובן דבכה"ג לא טענינן ליורש גזלן

(א) דהגם דאבוהון הי' טוען שלקחה ממערער

(ב) מ"מ לא הי' נאמנין דהרי אומן וגזלן אין להן חזקה

(ii) מכל מקום

(1) אי אמרי האי בן אומן או האי בן גזלן דבפנינו הודה מערער לאבוהון

(א) מהימני דהודה במיגו דאי בעי אמרי דהם לקחוהו ממערער

(2) ובן אומן זוכה בהאי הודאה לאומן אביו

(3) משא"כ בן גזלן דאינו זוכה בהאי הודאה לגזלן אביו דנקטינן דמערער מחמת פחד הודה

(ה) בן בן גזלן יש לו חזקה

(i) לרשב"ם

(1) כגון דאתי בטענתא דאבוה בן גזלן

(2) כלומר דאביו בן גזלן הורישה לו

(ii) לתוספות

(1) קשיא

(א) הרי אותו בן גזלן מגזלן אביו ירשה

(ב) הגע בעצמך

(i) אף אי אמרת דטענינן ל' להאי בן בן גזלן אותו טענה דאביו בן גזלן מצי טעין

(ii) הרי אף האי בן גזלן לא טעין לקחתיו אלא דמוכרח לסמוך על טענינן לי' טענת לקחתיו דאביו גזלן מצי טעין

(iii) ואותו גזלן אי הוי טעין לקחתיו לא הוי זוכה דהרי גזלן אין לו חזקה

(2) תירוץ

(א) לכאורה מוכרח למימר

(i) דטענינן לבן בן גזלן דאביו בן גזלן הוי טעין

(ii) דלאחר דירשה מגזלן אביו הדר זבנה מיני' דמערער

(iii) ובטענה זו הי' מהימן בחזקה

(1) עכשיו איתנהו תרי גרסאות בגמרא

(i) גרסא א'

(1) פעמים שאפילו בן גזלן יש לו חזקה

(א) כלומר כשטוען שמכח אבי אביו בא כלומר אב הגזלן

(ii) גרסא ב'

(1) פעמים שאפילו בן בנו של גזלן אין לו חזקה

(א) כלומר כשטוען שבא מכח גזלן אבי אביו {נבאר אותו בסמוך}

(3) רשב"ם כמבואר במהרש"א

(א) הני ב' גרסאות תרוייהו נכונות

(ב) מ"מ גרסא א' משתמע טפי

(i) דמייתא לה לאחר דאמר בן גזלן אין לו חזקה

(ii) ומובן דמוסיף לאחריי דפעמים יש לזה חזקה

(4) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) לגרסא ב' אמאי אין לו חזקה

(ii) הרי אמרת לעיל

(1) דבן בן גזלן יש לו חזקה

(2) מחמת דטענינן לי' דאביו בן גזלן הוי טעין דהדר זבנה מיני' דמערער

(ב) תירוץ

(i) מוכרח דטענה דלא שכיח היא ולא טענינן לה

(ג) קשיא

(i) א"כ באיזה אופן כתיב לעיל דבן בן גזלן יש לו חזקה

(ד) תירוץ

(i) כשטוען דמערער הודה לאביו בן גזלן

(ii) וניחא נמי

- (1) דנקטה להאי דינא דבן בן גולן יש לו חזקה בסמוך לבן אומן דיש לו חזקה
- (2) דכבר אוקמינ'י כשהודה מערער לאומן אביו

תד"ה ירד מאומנתו

(1) ברייתא

(א) ירד מאומנתו ומאריסתו יש לו חזקה

(2) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) לגבי ירד מאריסתו

(i) אותה חזקה דעכשיו מחזיק בה מוכרח דהתחילה לאחר שירד מאריסתו

(ii) דאין לומר דהחזיק בה קודם שירד ואח"כ ירד דהרי משמעות ירידה מאריסתו היינו החזרת שדה לבעלים

(ב) ברם ירד מאומנתו מצינו לפרש דחזקה שלו התחילה לפני שירד מאומנתו

(i) דירידה מאומנות משמעו דעכשיו אינו מקבל כלים לתקנן ויכול להיות דעדיין מחזיק בכלים שקיבל קודם לכן

דף מז:

תד"ה מגורשת

1) הקדמה

- (א) בעל שלא יחד לאשתו ארעא למזונה
- (i) פשיטא דאין לאשה חזקה כשאוכלת שדה בעלה
- (ii) דהרי הוא חייב במזונותי'
- (iii) והכל יודעין דלפירות יורדת ומזונות דידה היא אכלה והלכך לא מיחה
- (ב) אי יחד לה שדה (שדה א') למזונה
- (i) אשמעינן רבותא במשנה
- (ii) דאפ"ה לא קפיד בעל אי אכלה טפי
- (1) כלומר דאכלה אף משדה ב'
- (2) והלכך לית לה חזקה בשדה ב'
- (ג) ברייתא
- (i) אף במגורשת ואינה מגורשת
- (1) דבעלה עדיין חייב במזונות
- (2) דקס"ד דלא מיחה מחמת דמזונותה היא אוכלת
- (ii) קמ"ל דאפ"ה יש לה חזקה
- (1) לפירוש רשב"ם
- (א) משתעי היכא דלא יחד לה קרקע
- (ב) ואפ"ה יש לה חזקה כשאכלה פירי
- (ג) דהגם דחייב במזונותי'
- (i) מ"מ בטורח נותן לה מזונות בצמצום כשיחייבוהו בית דין
- (ii) והי' לו למחות
- (2) לפירוש תוספות
- (א) משתעי היכא
- (i) דיחד לה שדה א' למזונה
- (ii) ויש לה חזקה אי אכלה שדה ב'
- (iii) דבמגורשת ואינה מגורשת קפיד בדאכלה טפי
- (iv) הגם דבאשתו גמורה לא קפיד בדאכלה טפי
- (ב) אבל בצירור דרשב"ם כשלא יחד לה ארעא שדה א'
- (i) אין לה חזקה דמדחייב במזונה לא מיחה

תד"ה אבל בשטר

(1) גמרא

(א) לקח מן האיש ואח"כ לקח מן האשה מקחו בטל

(ב) מיהו

(i) אי אותו לקיחה מן האשה או מן בעה"ב היתה בשטר

(1) רב ס"ל דמקחו קיים

(2) שמואל ס"ל דאף בשטר מקחו בטל

(2) איתא במי שהי' נשוי בכתובות דף צה.

(א) כתב לראשון ולא חתמה אשתו לשני וחתמה לו איבדה כתובתה

(3) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

(i) לרב מאחר דחתמה בשטר אמאי לא איבדה כתובתה אף בדחתמה לראשון

(ב) תירוץ תוספות בגיטין ובבא קמא

(i) רב ושמואל תרוייהו ס"ל דחזר ולקח מן האשה מקחו קיים היכא דקבלה אחריות

(ii) ולא פליגי בגמרא דידן אלא

(1) דרב ס"ל דמקחו קיים מאחר דס"ל אחריות טעות סופר

(2) שמואל ס"ל דמקחו בטל דס"ל אחריות לאו טעות סופר

(iii) ובהאי דמי שהי' נשוי מיירי בשפירשה אשתו בהדיא דלא קבלה אחריות

(1) והלכך אף לרב אין מקחו קיים אלא אם כן לא חתמה לראשון וחתמה לשני

(ג) לשון תירוץ תוספות בגמרא דידן

(i) "שמואל ס"ל דבחזר ולקחו מבעה"ב אין מקחו קיים אלא בדכתב לו אחריות

(1) דלשמואל אחריות לאו טעות סופר בשטרי מקח וממכר

(ii) משא"כ רב ס"ל אחריות טעות סופר"

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אי כוונתם הכא כבתוספות בגיטין תיקשי דהרי עיקר תירוצם חסר מן הספר

(1) דהשמיטו האי דבמי שהי' נשוי איירי כשפירשה בהדיא דלא מקבלת אחריות

(ii) ועוד קשה אמאי מדגישינן שטרי מקח וממכר

(ב) תירוץ

(i) כוונתן בתוספות דידן דלא פליגי רב ושמואל אלא בשטרי מקח וממכר

(ii) אבל בשטרי מתנה אין אחריות טעות סופר אפילו לרב

(iii) ובמי שהי' נשוי בשטר מתנה איירי

דף מח.

תד"ה אלא סברא

(1) גמרא

(א) אמר רב הונא תליוהו וזבין זביני' זבינא דאגב אונסי' גמר ומקנה

(2) תוספות

(א) הקדמה

(i) ברייתא

(1) יקריב אותו מלמד שכופין אותו

(2) לרצונו מלמד דכופין אותו עד שיאמר רוצה אני

(ב) קשיא

(i) השתא דאמרת מסברא דאגב אונס גמר ומקנה

(ii) אמאי איצטריך ליקריב אותו למילף דכפי' מהני

(3) מהרש"א

(א) קשיא על קושיית תוספות

(i) אמאי לא תירצו

(1) דאין הכי נמי דמסברא כבר נודע לן דכפי' מהני

(2) אבל אכתי צריכנא ליקריב אותו דמצוה על ב"ד לכופו

(ב) תירוץ

(i) להא לא איצטריך יקריב אותו דלכל מצות עשה נמי כופין

(ג) מיהו במסכת ר"ה מתרצי

(i) אה"נ דמסברא בעלמא כבר נודע לן דכופין

(ii) מיהו ה"א דמרצונו קא יליף דגבי קרבנות שאני דלא מהני כפי'

(iii) קמ"ל יקריב אותו דכייפינן לי' אף בקרבנות

תד"ה גט מעושה

- (1) ברייתא
(א) "גט המעושה בישראל כשר ובעכו"ם פסול
(ב) "ובעכו"ם חובטין אותו ואומרין לו עשה מה שישראל אומר לך"
  - (2) שאלה
(א) היאך נדין כשעכו"ם חובט לישראל כדי שיתן גט בציווי דין ישראל
  - (3) תשובה
(א) שיטת יש מפרשים
    - (i) הגט פסול מחמת דמ"מ עכו"ם הוא החובט
    - (ii) ומלות המודגשות כוונתן
  - (1) **כיצד** בעכו"ם פסול [כשעכו"ם] חובט לישראל ו[אותו החובט] אומר לו [לישראל הנחבט]
    - (2) עשה [אתה ישראל] מאי [שדיין] ישראל אומר לך [כלומר תן גט]
    - (iii) שיטת רשב"ם ור"י
      - (1) הגט כשר דדיין ישראל הוא ה"חובט" כשחובטין בצוואתו
      - (2) ומלות המודגשות כוונתן
    - (א) **מיהו** בעכו"ם כשר [כשדייני ישראל] חובטין אותו [כלומר אומרין לחובט]
      - (ב) עשה [אתה חובט] מאי שדיין ישראל אומר לך כלומר "חבוט בישראל"
  - (4) סייעתא מירושלמי לשיטת רשב"ם ור"י (כמבואר במהרש"א)
    - (א) איתנהו תרתי גרסאות בירושלמי ותרוייהו איכא לפרושי לשיטת רשב"ם ור"י
    - (ב) ירושלמי כגרסת תוספות דידן ורא"ש
      - (i) [דיין] ישראל שעושה כמעשה [בחבטת] עכו"ם הגט **כשר** באומר איני זן [כשעושה בדין]
      - (ii) [דייני] עכו"ם שעושו כמעשה [אפילו בחבטת] ישראל הגט **פסול**
        - (1) אפי' באומר איני זן [כלומר אפילו כשעושו בדין]
    - (ג) ירושלמי כגרסת תוספות בגיטין ובמרדכי שם
      - (i) [חובט] ישראל שעושה כמעשה עכו"ם הגט [כלומר בדייני עכו"ם] הגט **פסול**
        - (1) [[דחיק דצ"ל אפילו]] באומר איני זן [כשעושה בדין]
        - (ii) [חובט] עכו"ם שעושו כמעשה ישראל [כלומר בצו דייני ישראל] הגט **כשר**
          - (1) אפי' [[לשון "אפילו" דחוק]] באומר איני זן [כשעושו בדין]
  - (5) מהרש"א
    - (א) גרסא ראשונה דבתוספות דידן עדיפא
    - (ב) דלגרסא שני' דבתוספות בגיטין
      - (i) תיקשי לך הני לשוני דחוקי דהבאנו [[בסוגריים כפולים]]

- (1) דהרי בחובט ישראל שעושה בצו דיני עכו"ם כתיב דפסול כשעושה בדין
(א) ובפשיטות הול"ל דהגט פסול **אפילו** כשעושה בדין וכ"ש כשלא עושה בדין
- (2) ובחובט עכו"ם שעושה בצו דיני ישראל כתיב דבצו דיני ישראל כשר **אפי'** כשעושה בדין
(א) ובפשיטות הול"ל דהגט כשר **דוקא** כשעושה בדין

תד"ה אמר רבא

תליוהו וזבין בשדה זו בפרדיסא	תליוהו וזבין בשדה זו שלא בפרדיסא	תליוהו וזבין בשדה סתם	
זבינ' זבינא	זבינ' זבינא	זבינ' זבינא	רב הונא לענין זבינא
כתבינן מודעא	כתבינן מודעא	כתבינן מודעא	רב הונא לענין מודעא
זבינ' זבינא	לאו זבינ' זבינא	זבינ' זבינא	רבא לענין זבינא
כתבינן מודעא	לא כתבינן	לא כתבינן	רבא לענין מודעא

(1) גמרא

(א) עיין שיטות רב הונא ורבא בטבלא

(2) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) הלכתא בכולהו כרב הונא

דף מח: ודף מט.

תד"ה אמר רב נחמן ותד"ה מר בר רב אשי

(1) הקדמה

(א) עדים שאמר כתב ידינו הוא זה (כלומר דקיימו לשטר) אבל אנוסים היינו וכו'

(i) אז

(1) היכא דאין כתב ידם יוצא ממקום אחר אית להו מיגו דלא איצטריך להו לקיימו לשטר

(2) היכא דכתב ידם יוצא ממקום אחר לית להו מיגו

(2) שיטת תוספות בנאמנות אותן עדים

(א) עדים דאמרו כתב ידינו הוא זה ומוסיפין דאין לגבות באותו שטר

(i) אם מעידין דאין לגבות בשטר מחמת תנאי ה' דברינו ולא נתקיים התנאי

(1) נאמנין אף בלי מיגו

(2) דמילתא אחריתא היא ולא מיקרי חוזר ומגיד

(ii) אם מעידין דאין לגבות בשטר מחמת אנוסים היינו

(1) אז

(א) אותה עדות חשיבא חוזר ומגיד

(ב) אבל אינן פוסלין לשטרא שהי' כשר מכבר דהרי מעידין דהי' פסול מתחלתו

(2) ולשיטת רבנן מהימני במיגו דאי בעי לא קיימו לשטר

(3) ולשיטת ר' מאיר לא מהימני אף במיגו

(iii) אם מעידין דאין לגבות בשטר מחמת מודעא הי' דברינו

(1) אז

(א) לשיטת ר"מ ורבנן

(i) אותו עדות חשיבא חוזר ומגיד

(ii) ופוסלין לשטרא שהי' כשר

(iii) ובין ר"מ בין רבנן ס"ל דלא מהימני אף במיגו

(ב) לשיטת רב אשי

(i) לשיטת רשב"ם

1. אותה עדות לא חשיבא חוזר ומגיד כלל

2. ומהימני אף בלי מיגו

(ii) לשיטת תוספות

1. אותה עדות חשיבא חוזר ומגיד קצת

2. ולא מהימני אלא במיגו

(iv) אם מעידין דאין לגבות בשטר מחמת אמנה הי' דברינו

(1) לשיטת רב אשי

(א) לשיטת רשב"ם לא מהימני בלא מיגו מחמת אל תשכן באהליך עולה¹

(ב) לשיטת תוספות אף במיגו לא מהימני מחמת אל תשכן באהליך עולה

(3) מהרש"א

(א) בפשיטות ליכא למימר דנאמנות לזה במיגו אלימי מנאמנות עדים במיגו

(ב) ברם נבאר אי נאמנות עדים במיגו דומה לנאמנות לזה במיגו או אלימי ממנה

(ג) חלק א'

(i) לזה שטוען מזויף בשטר שאינו מקוים נאמן

(ii) לזה שטוען פרעתי בשטר מקוים אינו נאמן לכ"ע

(iii) לזה שטוען פרעתי בשטר שאינו מקוים פליגי בה רב הונא ורב נחמן

(1) רב הונא ס"ל מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו

(א) כלומר דאינו נאמן במיגו דאי בעי אמר מזויף

(2) רב נחמן ס"ל דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו

(א) כלומר דנאמן במיגו דאי בעי אמר מזויף

(ד) חלק ב'

(i) גמרא כתובות דף יט. כמבואר במהרש"א

(1) רב נחמן מקשה לרב הונא

(א) ר"מ דס"ל דעדים לא מהימני במיגו אף היכא דלא פוסלים לשטרא

(i) בודאי ס"ל נמי דלוה נמי לא מהימן במיגו אף היכא דלא פוסל לשטרא

(ii) דהרי לכ"ע ליכא למימר דנאמנות לזה במיגו אלימי מנאמנות עדים במיגו

(ב) טענת פרעתי לא חשיב כפוסל לשטרא

(ג) א"כ

(i) את רב הונא דאמרת דלוה אינו נאמן במיגו אף היכא דאינו פוסל לשטרא

(ii) סבירא לך כר' מאיר

(ד) גנובי גנבי למה לך

(ה) אמאי לא אמרת בפשיטות דסבירא לך כר' מאיר

(ii) קשיא

(1) לעולם אימא לך דרב הונא מצי סבר כרבנן דעדים מהימני במיגו

(2) ואפ"ה לא מהימן לזה במיגו דנאמנות עדים במיגו אלימי מנאמנות לזה במיגו

(iii) תירוצ

(1) מוכרח דרב נחמן ס"ל דנאמנות עדים במיגו אינה אלימי מנאמנות לזה במיגו

¹ כן משמע לכאורה מדברי מהרש"א וצ"ע

(ה) חלק ג'

(i) תוספות

(1) רב נחמן

(א) דס"ל דלוה אינו מהימן במיגו לומר פרעתי {שים לב דטענת פרעתי לא פוסלת לשטרא}

(ב) ודס"ל דעדים שאמרו אמנה היו דברינו אינן נאמנין במיגו

(2) מוכרח דס"ל דפוסלין לשטרא בעדות זו דמודעא היו דברינו

(א) דאי אמרת דאמנה הי' דברינו אינו פוסל לשטרא

(ב) א"כ

(i) מדסבירא לי דלוה נאמן לומר פרעתי במיגו מחמת דאינו פוסל לשטר

(ii) כ"ש עדים דמיהמני במיגו דהרי נאמנותן במיגו אלימי מנאמנות ליה במיגו

(ו) חלק ד'

(i) הרי דלסברת תוספות עדים אלימי במיגו ביחס לנאמנות ליה במיגו

(ii) מיהו ר"נ לעצמו ס"ל דנאמנותן שווה כמו שביארנו

(4) תוספות ד"ה מר בר רב אשי כמבואר במהרש"א

(א) עיין לעיל דביארנו

(i) דלרשב"ם ס"ל רב אשי דבמודעא הי' דברינו נאמנין אף בלי מיגו

(ii) ולתוספות אינן נאמנין אלא במיגו

(ב) תוספות אזלי לשיטתם

(i) דס"ל דלגבי אמנה היו דברינו בדאיכא מיגו משתעי רב אשי

(1) דהרי אמרת דאין נאמנין דוקא משום אל תשכן באהליך עולה

(2) והיכא דליכא מיגו אין נאמנין אף בדליכא "אל תשכן"

(ii) ומסתבר להו נמי דבמודעא משתעי באותו ציור דמשתעי באמנה

תד"ה וכדרב כהנא

- (1) גמרא
- (א) בעל שכתב לאשתו אין לי דין ודברים בנכסי מלוג שלך
(ב) ואיבד זכותו לאכול פירות נכסים אלו
(ג) אם אעפ"כ אכל פירות של אותן נכסים אין לו חזקה בהן
(ד) דאין אשתו מקפדת אם יאכל פירות שלא כדין
- (2) לשיטת יש מפרשים בתוספות
- (א) קמ"ל ג"כ
- (i) דאע"ג דבעלמא לא מהני האי לישנא ד"אין לי" דגרוע היא ולא לשון מתנה
(ii) הכא שאני
- (1) דכותב לה בעודה ארוסה בעוד שעדיין אין לו זכות פירות
(2) כדרב כהנא
- (א) דנחלה הבאה לאדם ממקום אחר [כלומר דעדיין לא הגיעה לידו] מתנה עליו שלא יירשנה
(ב) והאי דרב כהנא בלשון גרוע משתעי
- (3) שיטת ר"י בתוספות
- (א) מדברי רב כהנא אין להפיק דבלשון גרוע משתעי
(ב) מיהו לא צריך ראי' דמהני לשון גרוע
- (i) דסברא היא דלשון דין ודברים מהני בעודה ארוסה ועדיין לא הגיעה זכות פירות לידו
(ג) ולא מייתי לרב כהנא אלא לאורויי
- (i) דמתנה אדם לפטור עצמו מדבר שלא בא לעולם אע"ג דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם
- (4) המשך תוספות
- (א) קשיא לשיטת ר"י
- (i) הרי כבר נודע לן דמתנה אדם לפטור עצמו מדבר שלא בא לעולם
- (1) דתניא
- (א) האומר לאשה הרי את מקודשת לי
(ב) ע"מ שאין ליך עלי שאר כסות ועונה
(ג) בדבר של ממון תנאו קיים אע"ג דהוי דבר שלא בא לעולם
- (ב) תירוץ א' {נבאר אותו במהרש"א בסמוך}
- (i) שאני התם שעושה תנאי גמור
(ii) ובגמרא דידן קסמיך ארב כהנא למילף דמצי לסלק עצמו בלשון גרוע
(ג) ואיתנהו עוד תירוצים אחרים

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי קבענו דלשיטת ר"י כבר מסברא נודע לן דמסתלק בלשון גרוע

(ב) תירוץ

(i) קושייתן מהאומר לאשה עולה גם לשיטת יש מפרשים כזה

(1) אותן יש מפרשים דס"ל דמרב כהנא קא יליף דלשון גרוע מהני לסילוק אמאי לא קגמיר לה
מההיא דהאומר לאשה

(ii) ועלה דהאי קושיא ליש מפרשים תירצו **דלשיטתם** רב כהנא בלשון גרוע מיירי משא"כ האומר
לאשה דיכול להיות דמיירי בלשון טוב

(ג) קשיא

(i) והאיך קא מתרצי קושייתם לשיטת ר"י

(ד) תירוץ

(i) קא סמכי אתירוצים אחרים

דף מט:

תוספות בא"ד וא"ת רב דפסיק

(1) משנה וגמרא

(א) בעל מצי לסלק עצמו מפירות נכסי מלוג בעודה ארוסה

(ב) כדרב כהנא דנחלה הבאה לאדם ממקום אחר ע"י תקנת חכמים מתנה עליו שלא יירשנה

(2) תוספות

(א) הקדמה

(i) רב פליג ארב כהנא וס"ל דאם מתה יירשנה אפי' כתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך

(ii) דאע"ג דירושת הבעל דרבנן חכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה

(ב) קשיא

(i) לרב מאי שנא פירות דיכול להסתלק מהן

(ג) תירוץ

(i) בירושת הבעל אי שבקת לי' להסתלק תפול ירושה לנכרים יורשי האשה

(ii) משא"כ כשמסתלק מפירות נכסי מלוג נשארים ביד מי שהן עכשיו כלומר ביד אשתו והלכך מצי להסתלק מהן

(3) מהרש"א

(א) שאלה

(i) שמא נאמר דרב כהנא נמי ס"ל דלא מצי להסתלק אלא בפירות

(ב) תשובה

(i) אי אפשר לומר כן דלשונו "שלא יירשנה" מוכח דאף בירושה משתעי

תד"ה יכולה אשה שתאמר

(1) גמרא

(א) רב הונא

- (i) יכולה אשה להסתלק ממזונות ולומר לבעלה איני ניזונית ואיני עושה
- (ii) דמציא להסתלק בדברים העתידים לבא ע"י תקנת חכמים
- (iii) ומזונת עתידים לבא בכל יום

(ב) ומדרב הונא נפקא לן

- (i) דה"ה לפירות של נכסי מלוג שתקנו חכמים לבעל פירות' תחת פרקונה
- (ii) דיכול הבעל להסתלק בעודה ארוסה ולומר איני חושש בפירות

(2) תוספות בעמוד א' ד"ה וכדרב כהנא ותוספות דידן ד"ה יכולה אשה

(א) לגבי מזונות תחת מעשה ידי'

- (i) אשה דלטובתה תקנו עיקר תקנה דמזונות יכולה למימר איני חפצה באותה טובה
- (ii) מיהו

(1) בעל אין יכול לומר איני זונך ואין את עושה

(2) דתקנת מעשה ידי' לטובתו אינה אלא תקנה טפילה מחמת איבה לאחר שתקנו עיקר תקנת מזונות לאשה

(ב) וכן במעשה ידי' תחת פרקונה

- (i) פרקונה עיקר ולאחר דתקנו פרקונה לטובתה תקנו לו תקנה טפילה לאכול פירות תחת פרקונה
- (ii) והכא נמי לא מצי בעל להסתלק מפרקונה ע"י שמסתלק מפירות
- (iii) ואפילו אשה עצמה אינה יכולה לומר איני חפצה באותה טובה דפרקונה דחיישינן שמא תטמע בעכו"ם

(3) מהרש"א

(א) מסתברא דלא מצי בעל להסתלק מתקנה טפילה בעדו אף כשלא פוטר עצמו מעיקר תקנה בעד אשתו

(ב) קשיא א'

(i) א"כ מנא להו מדרב הונא

(1) דבעל במעשה עצמו מצי להסתלק מפירות אע"פ שאינו יכול לפטור עצמו מפרקונה

(ג) קשיא ב'

- (i) ולא זו בלבד אלא אף ע"י מעשה אשתו אין יכול ליפטור עצמו
- (ii) דהרי אף היא לא מציא להסתלק מפרקונה מחמת חשש טמוע בעכו"ם

(ד) תירוץ לקשיא ב'

- (i) קבענו דלענין סילוק פירות לא עסקינן אלא בעודה ארוסה
- (ii) ויכול להיות דבעודה ארוסה אכן מציא להסתלק מפרקונה

דף נ.

תד"ה אילימא

(1) גמרא

(א) בעל שקנה נכסי אשתו מקחו קיים

(ב) קשיא

(i) נכסי בעל משועבדים לפרעון כתובת אשתו לכשתתאלמן או תתגרש

(ii) איתא במשנה

(1) לוקח מעלמא דלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל

(2) כלומר דשיעבודה קיים

(3) דמציא אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי ולא הי' בדעתי להקנותו

(iii) ותיקשי דמכ"ש דכשמכרה נכסי' לבעלה דמקחה בטל מחמת טענת נחת רוח עשיתי לבעלי

(ג) תירוצ

(i) חלק א'

(1) הא "איתמר עלה" דהא דקתני מקחו בטל היינו בג' מיני שדות שהן משועבדות לה ביותר

(2) ודעתה סמכא עילווייהו טפי והלכך נקטינן דנחת רוח עשתה לבעלה ושיעבודה קיים

(ii) חלק ב'

(1) קשיא

(א) ולמעוטי איזה נכסים אוקמוה האי "איתמר עלה" באותן ג' שדות דייקי

(2) תירוצ

(א) למעוטי שאר נכסי בעלה אע"ג דגם הן משועבדים לכתובתה

(ב) ואי חתמה במכירת אותן שאר נכסים ללוקח אין שיעבודה קיים

(ג) דלא סמכא עילווייהו כולי כהאי כבג' שדות דלעיל

(3) קשיא

(א) בשאר נכסים אין הכי נמי דלא סמכא עילווייהו כולי האי

(ב) מ"מ מוכרח דשיעבודה קיים

(ג) דהרי אי לא חתמה יש לי' לבעלה עלה איבה יתירה

(ד) דלא מנחת לי' למכור מנכסיו אף אותן דאין משועבדות לה ביותר

(ה) ומכ"ש דמציא אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי

(iii) חלק ג'

(1) אלא מוכרח דלמעוטי נכסי מלוג אתי

(2) דאי לא חתמה במכירתן ליכא איבה כיון דשלה הן

(3) ויכולה למחות לבעלה

(4) והלכך אין שיעבודה קיים בנכסי מלוג שמוכרן לאחר

(iv) חלק ד'

(1) ובזה מתורץ קושיין

(א) שהא דאמרן דמקחו קיים כשקונה בעל בעצמו נכסי אשתו

(ב) בנכסי מלוג מישתעי

(ג) דאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי

ג' שדות	שאר שדות	נכסי מלוג
שיעבודה קיים אף כשחתמה	שיעבודה קיים אף כשחתמה	שיעבודה בטל כשחתמה

(2) כתובות פא.

(א) בעל שמכר בנכסי אשתו מקחו קיים אף בלא חתמה

(ב) רש"י התם {לפי הבנת תוספות בהוה אמינא דלהון}

(i) בשאר שדות משתעי

(ii) דדין שאר שדות שונה מדין ג' שדות

(3) תוספות

(א) קשיא

(i) הרי אמרת דבשאר שדות שיעבודה קיים אף כשחתמה

(ii) ומכ"ש דשיעבודה קיים כשלא חתמה

(ב) ב' תירוצים

נכסי מלוג		שאר שדות		ג' שדות		
לאחר טריפה	עד שעת טריפה	לאחר טריפה	עד שעת טריפה	לאחר טריפה	עד שעת טריפה	
כשחתמה מקחו קיים לגמרי ואין שיעבודה קיים	מוכר בלא חתימתה	"מקחו בטל" שיעבודה קיים ויכולה שתטרוף אף כשחתמה	מוכר בלא חתימתה		"מקחו בטל" לאלתר אף כשחתמה	רש"י
כשחתמה מקחו קיים לגמרי ואין שיעבודה קיים	מוכר בלא חתימתה	"מקחו בטל" שיעבודה קיים ויכולה שתטרוף אף כשחתמה	מוכר בלא חתימתה	"מקחו בטל" שיעבודה קיים ויכולה שתטרוף אף כשחתמה	מוכר בלא חתימתה	ר"י

(i) תירוץ א' ליישב שיטת רש"י

(1) בג' שדות

(א) מקחו בטל לאלתר אף כשחתמה

- (i) ואין ללוקח שום בעלות אף עד שעת טריפה
1. כלומר אף לפני שתתאלמן או תתגרש
- (2) בשאר שדות
- (א) מקחו קיים אף בלא חתימתה עד שעת טריפה
- (ב) מיהו משועבדים הן לה ויכולה שתטרוף מהן כשתתאלמן או תתגרש
- (ג) והאי דכתב רש"י דדין ג' שדות שונה מדין שאר שדות
- (i) כוונתו
1. דבג' שדות מכירתו בטל לאלתר
2. ובשאר שדות מכירתו קיים עד שעת טריפה אף בלא חתימתה
- (3) ובנכסי מלוג כשחתמה בטל שיעבוד שלה
- (א) ובזה מובן האי דמסקי בגמרא דבעל מצוי לקנות נכסי מלוג אשתו
- (ii) תירוץ ב' שיטת ר"י
- (1) דין ג' שדות דומה לגמרי לדין שאר שדות
- (א) בתרוייהו
- (i) מכירתן קיים עד שעת טריפה אף בלא חתימתה
- (ii) שיעבודה קיים ומכירתו בטל בשעת טריפה אף כשחתמה
- (2) הלכך האי דכתובות דמכירתו קיים קאי אתרוייהו
- (א) דמכירתו קיים בהם עד שעת טריפה אף בלא חתימתה
- (ג) עכשיו נברר סוגיא דידן אליבא דהני תרי שיטות
- (i) לשיטת ר"י ניהא
- (1) קושיא קמייתא דגמרא
- (א) הרי לוקח מעלמא דלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל כלומר דשיעבודה קיים דמציא אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי ולא הו' בדעתי להקנותו
- (ב) וכ"ש דכשמכרה נכסי לבעלה דמקחה בטל
- (ג) וקשיא למשנתינו דכתיב אשה שמכרה נכסי מלוג לבעלה מכרה קיים
- (2) תירוץ
- (א) איתמר עלה דאין מקחה בטל אלא בג' שדות
- (ב) משא"כ בשאר שדות מקחה קיים ושיעבודה בטל בחתימתה
- (3) קושיא בתרייתא
- (א) למעוטי איזה שדות אתא האי איתמר עלה למימר דבהן מקחו קיים ושיעבודה בטל
- (ב) אי אפשר דבשאר נכסי דאינן מלוג קאמר
- (i) דהרי באותן שדות אית ליה איבה יתירה
- (ii) ומכ"ש דאמרה נחת רוח עשיתי לבעלי

(iii) ודשיעבודה קיים

(4) תירוץ

(א) אתיא למעוטי נכסי מלוג דאין שיעבודה קיים

(ב) והאי דקתני דבעל מצי קני נכסי אשתו נמי בנכסי מלוג משתעי

(ii) מיהו לשיטת רש"י קשה לן האי קשיא בתרייתא דגמרא

(1) דהרי אמרת דבג' שדות מקחן בטל לאלתר

(2) ויכול להיות

(א) דהאי איתמר עלה דישנן שדות דמכירתן אלימי טפי

(ב) כוונתן דבאותן שדות אין מקחן בטל לאלתר מיהו שיעבודן קיים

(3) וא"כ לא הוכחח דאיתנהו נכסי דבהן שיעבודה בטל

(א) ואכתי תיקשי לך האי דכתיב במשנה דבעל קונה נכסי אשתו

(iii) יישוב להאי קושיא על שיטת רש"י

(1) אי אפשר למימר דהאי איתמר עלה אתיא לאורויי דבשאר שדות אין מקחן בטל לאלתר
ודמצי למכור עד שעת טריפה בשיעבוד שלה

(2) דהרי אף בלא האי איתמר עלה הוינא ידענא בפשיטות דמצי למכור בעודן משועבדין לה

(3) דמאי שנא מכל נכסים משועבדים דמקחן קיים עד שעת טריפה

(4) הלכך מוכרח דהאי איתמר עלה אתא ללמד דאית ציור דבי' שיעבודה בטל לגמרי

(ד) קושיית רשב"א לאותו יישוב לפירוש רש"י

(i) האי דאמרת דפשיטא דמצי למכור וכו' אי אפשר להולמה

(ii) דהרי לפני דאוקמת האי דמקחו בטל לאלתר בג' שדות

(iii) סלקא דעתין דבכל נכסי משתעי האי מקחו בטל דבטל לאלתר

(4) מהרש"א

(א) ניהדר לשיטת ר"י

(ב) והי לך לשונו

(i) "מקחו בטל משעת טריפה

(ii) "וג' שדות לאו למעוטי שאר נכסים

(iii) "ואפילו בג' שדות מקחו קיים עד שעת טריפה"

(ג) קשיא

(i) מאי כיוון ר"י בהדגשו דבג' שדות מקחו קיים עד שעת טריפה

(ד) שמא נאמר דכיוון לתרץ האי קושיא:

(i) קשיא

(1) לשיטת ר"י דדין ג' שדות ושאר שדות שוה דמקחן בטל בשעת טריפה

(2) אמאי נאמרה האי איתמר עלה דוקא בג' שדות ולא בשאר שדות חוץ מנכסי מלוג

(ii) תירוץ

- (1) האי דאיתמר עלה בג' שדות דייקא
  - (2) למילף דאף בהו מקחו קיים עד שעת טריפה ואינו בטל לאלתר
  - (3) משא"כ בשאר נכסים ליכא רבותא כ"כ
  - (א) כמו דביארנו לשיטת רש"י
  - (ב) דמאי שנא מכל נכסים משועבדים מקחו קיים עד שעת טריפה
  - (ה) אי אפשר לפרש דברי ר"י כן
  - (i) דעדיפי הול"ל דנקט מקחו בטל בג' שדות מיהת משעת טריפה
  - (1) הגם דלית בהו איבה יתירה כבשאר נכסים
  - (ו) הלכך מוכרח דהכי כיוון ר"י
  - (i) הי לך סייעתא נגד שיטת רש"י דס"ל בג' שדות מקחו בטל לאלתר
  - (ii) דמוכרח דבג' שדות מקחו קיים עד שעת טריפה
  - (iii) דאל"ה תיקשי נמי בג' שדות מאי שהקשינו לעיל לשיטת רש"י אהאי קשיא בתרייתא דגמרא
- (5) קשיא
- (א) הרי לעיל יישבנו להאי קושיא לשיטת רש"י
- (6) תירוץ
- (א) הלא לעיל איפרוכי האי תירוץא ע"י קושיית רשב"א

תד"ה קסבר קנין הגוף

(1) ברייתא

המוכר את עבדו ופסק שיהא למוכר קנין פירות ל' יום האם ישנו או אינו בדין יום או יומים			
קנין פירות	לוקח	מוכר	
קנין הגוף דמי	אינו מפני שאינו תחתיו	ישנו מפני שהוא תחתיו	ר' מאיר
לאו קנין הגוף דמי	ישנו מפני שהוא כספו	אינו מפני שאינו כספו	ר' יהודה
מספקא לי' וספק נפשות להקל	ישנו מפני שהוא כספו	ישנו מפני שהוא תחתיו	ר' יוסי

(2) תוספות

(א) לר' מאיר מוכרח דס"ל קנין פירות כקנין הגוף דמי

(ב) דאי משום דדריש תחתיו ה"נ כתיב כספו

(ג) ומנא לי' דתחתיו דוקא ולא כספו

(3) מהרש"א

(א) פשיטא דבדומה לזה מפרשין לר' יהודה

(i) דאיצטריך למימר קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי

(ii) דאי משום דדריש כספו ה"נ כתיב תחתיו

(iii) ומנא לי' דכספו דוקא ולא תחתיו

(ב) קשיא

(i) לר' יוסי אמאי צריכית למימר דמספקא לי' בקנין הגוף

(ii) לימא דבין כספו בין תחתיו איתנהו ביום או יומים

דף נ:

תד"ה ר' אלעזר אומר

(1) ברייתא

- (א) ראובן מכר עבדו לשמעון
- (ב) ופסק שמעון שישמש אותו עבד לראובן ל' יום
- (ג) ר' אלעזר אומר
  - (i) שניהן אינן בדין יום או יומים
  - (ii) זה לפי שאינו תחתיו וזה לפי שאינו כספו

(2) גמרא

- (א) אמיר ס"ל דאיש ואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא כלום
- (ב) דס"ל כר' אלעזר
- (ג) והלכך
  - (i) נכסי מלוג דאינו מיוחד לא לאיש ולא לאשה
  - (ii) אינו קרוי שדה האיש ואינו קרוי שדה האשה
- (ד) ומש"ה אפילו אם מכרו שניהן מוכרן בטל

(3) תוספות

(א) איתא בב"ק דף צ.

- (i) דשותפין בעבד וחציו עבד וחציו בן חורין
  - (1) אינן יוצאין בשן ועין כר' אלעזר
  - (ii) הרי דאינן בדין יום או יומים מחמת דעבד ורבו תרוייהו שותפין בעבד
- (ב) קשיא
  - (i) השתא דקבענו דמין בעלות דלית בי' בדין יום או יומים לית בי' דין מכירה
  - (ii) תיפוק דשותפין לא יוכלו למכור לעולם
- (ג) תירוץ
  - (i) האי שותפות בעבד דאינן בדין יום או יומים
    - (1) משמעו שותפות שלזה פירות העבד ולזה גוף העבד דומיא לבעל ואשתו בנכסי מלוג
    - (2) ואותן שותפין אכן אינן יכולין למוכרו
  - (ii) וכן חציו עבד וחציו בן חורין דאינו בדין יום או יומים
    - (1) משמעו נמי בגוף לאחד ופירות לשני (כמבואר במהרש"א)
      - (א) שכבר שילם עבד לרבו כל דמיו
      - (i) אשר בשביל כך אין לרבו זכות בפירות העבד כלומר בשימוש
      - (ב) אבל עדיין לא נתן רבו גט שחרור לעבד

(i) אשר בשביל כך גופו עדיין קנוי לרבו

דף נא.

רשב"ם ד"ה שמעת כו'

(1) גמרא

(א) המוכר שדה לאשתו

(i) רב נחמן

(1) קנתה בתורת מכר ולא אמרינן דלגלויי זוזי הוא דעביד²

(ii) רב הונא

(1) לא קנתה בתורת מכר דלגלויי זוזי הוא דעביד

(2) מיהת דל זוזי מהכא קנתה בשטר בתורת מתנה

(iii) רבא

(1) במעות טמונין אמרינן דלגלויי זוזי הוא דעביד

(2) ואינה קונה לא במכר ולא במתנה

(2) משנה

(א) אשה שקנתה שדה מבעלה בשטר מקחה קיים

(3) גמרא כמבואר ברשב"ם

(א) קשיא

(i) שמעת מינה המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי

(ii) ופלוגתא היא לקמן

(4) מהרש"א

(א) לכאורה כוונת "פלוגתא היא" אפלוגתא דרב נחמן ורב הונא קאי

(ב) ודמקשי ארב הונא ממשנה

(ג) אבל תיקשי

(i) דאף רב הונא ס"ל דדל זוזי מהכא קנתה בשטר דהרי הוא כשטר מתנה

(ii) וא"כ אתיא מתניתין אף כרב הונא

(ד) תירוץ

(1) כוונת רשב"ם דקשה לרבא דבמשנה לא מפלגא בין מעות טמונין לאינן טמונין

---

²מיהו עיין לקמן בתד"ה ר"ת בשיטה אחרת ברב נחמן אליבא "עוד יש ליישב לר"ת"

תד"ה למה כתב

(1) גמרא

(א) שמואל ס"ל

(i) במתנה קונין בשטר גרידא

(ii) אבל במכר לא קנה בשטר עד שיתן דמים

(ב) קשיא

(i) הרי איתא בברייתא דקונה אף בלא מעות

(ג) ג' שיטות בתירוץ הגמרא

(i) רשב"ם

(1) בברייתא מיירי בשטר מתנה דהוסיף בל' נמי לשון מכר ליחייב באחריות

(2) קשיא

(א) ולמה כתב מתנה

(ב) מהרש"א

(i) קשיא

1. נימא בפשיטות דכתב מתנה כדי להקנות בלא מעות

(ii) תירוץ

1. להא לא בעי שטר דבסודר סגי

(3) תירוץ

(א) למנוע דינא דבר מצרא

(ב) תוספות

(i) קשיא

1. איתא לדינא דבר מצרא במתנה דאית בה אחריות

2. ואכתי תיקשי למה כתב לשון מתנה

(ii) ר"י

(1) בברייתא אע"ג דכתב שדי מכורה לך

(2) כל זמן דאין אנו יודעים בבירור דכיוון להצריכו מעות

(א) אמרינן דכיוון לתתו במתנה שלא להצריך מעות

(ב) ולא כתב מכר אלא להתחייב באחריות

(3) ועכשיו דכבר אית' לשטר

(א) אותו שטר חשיב שטר מתנה

(ב) ולא הוצרך לסודר או לשטר מתנה אחר או ללשון מתנה

(iii) שיטת עוד יש לומר

- (1) בברייתא כתב שטר מכר וכתב עוד שטר מתנה
  - (2) כתבו לשטר מכר להתחייב באחריות
  - (3) וכתבו לשטר מתנה ללא להצריך מעות
  - (4) קשיא
- (א) להא לא בעי שטר דבסודר סגי

דף נא:

תד"ה ר"ת

(1) גמרא

(א) מחלקות דרב נחמן ורב הונא

(i) רב הונא

(1) המוכר שדה לאשתו אמרינן דלגלויי זוזי הוא דבעי ולא קנתה במעות

(2) ואעפ"כ גמר ומקני לה באותה שטר מכר בלי מעות

(3) דבמתנה ביקש ליתן לה

(ii) ב' שיטות בדר' נחמן

(1) שיטת רשב"ם ותוספות חוץ משיטת "ועוד יש ליישב לר"ת"

(א) ר"נ ס"ל

(i) דהיכא דברור לנו דבמעות רצה להקנות לה

(ii) מקנה לה במכר ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דעביד

(iii) ומובן דלא אמרינן במתנה ביקש ליתן לה

(2) שיטת רב נחמן אליבא "ועוד יש ליישב לר"ת"

(א) האי דאמר רב נחמן דלא אמרינן לגלויי זוזי הוא דעביד

(ב) כוונתו

(i) דלא אמרינן לגלויי זוזי הוא דעביד ולא קנתה כלל

(ii) אלא קנתה בתורת מתנה דבמתנה ביקש ליתן לה

(ג) קשיא

(i) ובמה פליג רב נחמן ארב הונא

(ד) תירוץ

(i) ר"נ ס"ל דבמתנה לא ביקש ליתן לה אלא גוף השדה

(ii) משא"כ לגבי פירות אכן כיוון לתת לה בתורת מכר

(iii) ואותו מכר בטל הוא והלכך פירות עדיין שלו הם דלא נתנן לה ולא מכרן לה

(iv) וזה מקור דין דמייתי להלן

1. דאע"ג דהנותן שדה לאשתו אין הבעל אוכל פירות

2. מ"מ המוכר שדה לאשתו הבעל אוכל פירות

(ה) קשיא

(i) ומאחר דאמר רב נחמן דלא אמרינן לגלויי זוזי

1. תינח דלענין גוף שדה מפרשין דכיוון לתת לה במתנה

2. מיהת לגבי פירות דליכא מתנה ליהוי מיהת מכר ואמאי אמרת דמכרו בטל

(ו) תירוץ

- (i) אע"ג דאין יכול להוציא ממון ממנה בדין
- (ii) מ"מ אי הוציא ממון מידה בדרך ערמה שלו הם
- (iii) והלכך ליכא מכר דלא קיבל אלא מעות שלו ולא מעות שלה

(ב) קשיא לרב נחמן

- (i) לר"נ דלא אמרינן לגלויי זוזי הוא דעביד
- (ii) אמאי כתיב ליה מן האשה וגירשה אין לה עליו כלום

(2) מהרש"א

(א) לשיטת "עוד יש ליישב לר"ת" קשיא

- (i) דאמאי לא משני
- (1) דמאחר שנתנה לו אותן מעות שלו הן
- (2) והלכך אין לה עליו כלום

(ב) תירוץ

- (i) כמו דס"ל ר"נ דכשנותן לה שטר מכירה במתנה ביקש ליתן לה גוף השדה
- (ii) כמו כן
- (1) כשנותן לה שטר על מעות שלוה ממנה
- (2) ביקש ליתן לה במתנה חיובא דילי' לתת לה מעות כאותן מעות שנתנה לו

(3) גמרא

(א) שלח רב הונא בר אבין

- (i) המוכר שדה לאשתו קנתה בתורת מכר ובעל אוכל פירות
- (1) דלא גרע מנכסי מלוג

(ב) גמרא ממשכת

- (i) לשיטת רשב"ם ור"י בזה הלשון
- (1) ברם רבי אבא ורבי אבהו וכל גדולי הדור פליגי עלי' דרב הונא בר אבין ואמרו
- (2) במתנה ביקש ליתן לה ולא יאכל פירות
- (3) ולמה כתב לה לשום מכר כדי ליפות את כחה [כחון]

(4) שיטות בר' אבא {שים לב דב' שיטות ראשונות אזלי בשיטה א' בדרב נחמן לעיל}

(א) שיטת ר"י

- (i) ר' אבא סבירא לי' כרב הונא דלגלויי זוזי הוא דבעי ולא הוי מכר
- (ii) ולא כתב לה לשון מכר אלא ליפות כחה באחריות {כמו דביארנו לשמואל בד"ה למה כתב}
- (iii) ובקושטא במתנה ביקש ליתן לה

- (iv) והלכך אין לבעל פירות דכל מה שקנתה אשה במתנה מבעל או מאחר אין לבעל פירות

(1) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הלא קבענו לעיל דאף רב נחמן ס"ל דבמתנה ביקש ליתנה לה אי לאו דברור לן דלא רצה להקנות אלא במעות

(ב) תירוץ

(i) הכא ידעינן בודאי דבמכר נתנו לה דהרי נתנה לו דמים

(ii) ולא הוי מתנה אלא לרב הונא

(iii) {במהרש"א "אלא במכירה ממש" כוונתו "אלא הוי אמרינן מכירה ממש [ולא מתנה]"}

(ב) שיטת ר"ת {לא לגמגם בשיטת עוד יש ליישב לר"ת דנייתי בסמוך}

(i) לא גרס ברם בתחלת דבריהן

(ii) דר' אבא בקושטא ס"ל כר' הונא בר אבין דבעל אוכל פירות

(iii) דר' אבא ס"ל כרב נחמן

(1) דאכן למכר כיוון כדי ליפות כחו כדי שיאכל פירות

(iv) קושיית ר"י לשיטת ר"ת

(א) קשיא

(i) לשיטת ר"ת קשה מאי דקאמר ר' אבא במתנה ביקש ליתן לה

(ii) דהרי אמרת לדידי' דכיוון לתורת מכר

(v) מהרש"א

(1) קשיא

(א) לר"ת נימא דר' אבא ס"ל כרב הונא ונבאר לשון גמרא כזה

(i) במתנה ביקש ליתן לה [כרב הונא דלגלויי זוזי הוא דעביד]

(ii) ולמה כתב לה לשום מכר

(iii) כדי ליפות את כחו שיאכל פירות

(iv) הגם דמתנה היא ובעלמא במתנה אינו אוכל פירות

(2) תירוץ

(א) כדי לנמק הא דיש לו פירות

(ב) סגי למימר דלא נתנה לו בתורת מכר ולא איצטריך להאי דמיהת נתנה לו במתנה

(ג) דמכ"ש דאי לא כיוון להקנות לה אף בתורת מתנה ה' הכל שלו בין גוף בין פירות

(ד) דהרי לא ה' נותן לה כלום

(ג) שיטת "עוד יש ליישב" בדר"ת

(i) כבר ביארנו לעיל לשיטה זו

(1) הגם דגוף השדה קנתה משום דבמתנה ביקש ליתנו לה

(א) מ"מ בפירות ייפה כחו לתתם לה בתורת מכר דלא מהני

(ב) והלכך אוכל פירות דמעולם לא הקנה אותן לה

(ii) והכי פירושא דגמרא

(1) לר' אבא במתנה ביקש ליתנה לגוף השדה לה

(2) ולמה כתב לשם מכר כדי ליפות כחו

(א) כלומר לא לתתם לפירות לה במתנה אלא במכר

(ב) ומכר דידהו לא מהני

(3) והלכך אותן פירות עדיין שלו הן